

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету (директор ННІ)
Анатолій ДІБРОВА
2023 р.

«СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 10 від «29» травня 2023 р.
В.о. завідувача кафедри
Лемішко Олена ЛЕМІШКО

«РОЗГЛЯНУТО»
Гарант ОНП «Фінанси, банківська справа
та страхування»
Худолій
Любов ХУДОЛІЙ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ

Рівень вищої освіти ТРЕТИЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ)
Галузь знань 07 УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
Спеціальність 072 «ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА
ФОНДОВИЙ РИНOK»

Освітньо-наукова програма «Фінанси, банківська справа та страхування»
Гарант ОНП: проф. Худолій Л.М.

Розробник: д.е.н., доцент Олена Олександровна ЛЕМІШКО
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

1. Опис навчальної дисципліни

Корпоративні фінанси

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь			
Галузь знань	07 Управління та адміністрування		
Освітньо-науковий рівень	Третій		
Освітній ступінь	Доктор філософії		
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок		
Освітньо-наукова програма	Фінанси, банківська справа та страхування		
Характеристика навчальної дисципліни			
Вид	вибіркова (за вибором здобувача)		
Загальна кількість годин	150		
Кількість кредитів ECTS	5		
Кількість змістових модулів	Не передбачено		
Курсовий проект (робота)	Не передбачено		
Форма контролю	Екзамен		
Показник навчальної дисципліни для денної, заочної форми навчання			
	денна форма навчання	заочна форма навчання	вечірня форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1	1
Семестр	2	2	2
Лекційні заняття	30	8	30
Практичні, семінарські заняття	30	12	30
Лабораторні заняття	- год	- год	- год
Самостійна робота	90	130	90
Індивідуальні завдання	- год	- год	- год
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	5 год		5 год

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Корпоративні фінанси» є формування у здобувачів **вищої освіти ступеня доктора філософії** системи теоретичних і практичних знань про концептуальні основи та принципи організації корпоративних фінансів та їх практичне застосування.

Завданнями навчальної дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок з організації фінансів корпорацій з метою формування оптимальних стратегічних і тактичних напрямів їх функціонування.

Предметом дисципліни «Корпоративні фінанси» є формування у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії комплексу знань з корпоративних фінансів, форм та методів виявлення економічних законів і закономірностей щодо управління фінансовими ресурсами корпорації, практичних навичок їх застосування у різних напрямах фінансової діяльності.

Дисципліна «Корпоративні фінанси» має міждисциплінарний характер. Вона в межах ОНП інтегрує відповідно до свого предмету знання з дисциплін: «Економетричне моделювання наукових бізнес-проектів», «Методологія наукового дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи», «Дослідження глобальних проблем управління фінансами», «Студії з фінансів, банківської справи та страхування» тощо.

Дисципліна «Корпоративні фінанси» є вибірковим освітнім компонентом освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Результатом вивчення дисципліни є набуття здобувачами таких компетентностей:

Інтегральна компетентність.

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики у сфері фінансів, банківської справи та страхування, зокрема пов'язаних з сучасними проблемами наук про життя, навколоїшнім середовищем, використанням і розвитком біоресурсів в аграрному секторі.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 03. Здатність до мотивації та досягнення спільної мети.

ЗК 04. Здатність працювати автономно та відповідати за навчання інших.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 02. Здатність до формулювання наукових задач та розробки стратегій їх розв'язання з можливістю інтеграції знань з різних наукових сфер та застосуванням системного підходу.

СК 03. Здатність обирати методи, необхідні для досягнення поставленої мети дослідження.

СК 05. Здатність до впровадження результатів власних досліджень у сфері фінансів, банківської справи та страхування в аграрному секторі економіки України.

СК 07. Здатність застосовувати фундаментальні концепції фінансової науки, поведінкових фінансів та механізми фінансової, бюджетної політики, моделі регулювання страхової і банківської систем та їх взаємозв'язок з аграрною сферою.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 03. Мотивувати та управляти роботою інших для досягнення спільної мети.

ПРН 04. Демонструвати навички самостійного виконання наукового дослідження, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, оцінювати результати автономної роботи і нести відповідальність за особистий професійний розвиток та навчання інших

ПРН 08. Самостійно формулювати наукові задачі та розробляти стратегії їхнього розв'язання шляхом інтеграції знань різних наукових сфер із застосуванням системного підходу.

ПРН 09. Обирати методи для проведення досліджень у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що забезпечують досягнення поставленої мети.

ПРН 10. Виконувати оригінальні наукові дослідження у сфері фінансів, банківської справи та страхування на відповідному фаховому рівні, досягати наукових результатів, що створюють нові знання, для розв'язання актуальних проблем.

ПРН 11. Бути спроможним реалізовувати проекти, включаючи результати власних досліджень, спрямовані на вирішення актуальних проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування в аграрному секторі економіки України.

ПРН 13. Застосовувати фундаментальні концепції фінансової науки, поведінкових фінансів та механізми фінансової, бюджетної політики, моделі регулювання страхової і банківської систем та їх взаємозв'язок з аграрною сферою у професійній та науковій діяльності.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння аспірантами навчального матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання монографій та інших наукових праць, підручників, навчальних і методичних посібників, вивчення та ознайомлення з положеннями законодавчих та інших нормативно-правових актів, матеріалів, отриманих засобами інформаційних технологій тощо. Самостійна робота регламентується робочим навчальним планом і становить 100 годин.

Екзамен є формою підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни «Корпоративні фінанси».

Згідно з навчальним планом **бюджет навчального часу** на вивчення дисципліни «Корпоративні фінанси» становить 150 годин.

підсумкового контролю.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. *Теоретичний підхід до формування корпоративних фінансів.*

Сутність корпоративного управління та корпоративних фінансів. Роль акціонерних компаній у ринковій економіці та необхідність організації системи їх корпоративних фінансів. Форми організації підприємницької діяльності в країнах із розвиненою ринковою економікою. Місце кожної з форм у загальній кількості підприємств, у загальному обсязі продажу та прибутків. Переваги та недоліки акціонерних компаній. Зовнішні та внутрішні чинники, що впливають на систему управління корпоративними фінансами. Роль корпоративного управління у забезпеченні координації та контролю конфлікту інтересів зацікавлених осіб. Роль механізму управління корпоративними фінансами у діяльності компанії на фінансовому ринку.

Місце акціонерних компаній в економіці України. Актуальність управління корпоративними фінансами для України. Роль акціонерних товариств в економіці України, у розвитку національного фондового ринку. Чинники, що обумовлюють необхідність розвитку управління корпоративними фінансами в Україні. Особливості та етапи формування системи корпоративного управління в Україні. Порівняльна характеристика організаційно-правових форм господарських товариств.

Міжнародні стандарти та моделі корпоративного управління. Принципи корпоративного управління Організації Економічного Співробітництва та Розвитку. Принципи корпоративного управління Європейського Банку Реконструкції та Розвитку. Принципи корпоративного управління Конфедерації Європейських Асоціацій Акціонерів. Національні кодекси корпоративної поведінки. Японська, англо-американська і німецька моделі корпоративного управління.

Тема 2. *Теорії організації і управління корпорацією.*

Концепція ідеальних ринків капіталу та неокласична економічна теорія. Неокласична економічна теорія. Концепція інституціалізму Коуза. Концепція інституціалізму Найта. Невизначеність та ризиковість кatalізатор розвитку трансакційних методів досліджень.

Методики маркетингового позиціонування корпорацій в світовій економіці. Технології досліджень. Дослідження середовища маркетингу і конкурентів. Дослідження ринку, товару, споживача. Дослідження фірми: вивчення її потенціалу, іміджу, персоналу. Дослідження реклами, стимулювання і збуту.

Школа наукового управління. Виникнення і розвиток школи наукового управління в Англії. Формування менеджменту в США. Напрями сучасного розвитку наукового менеджменту.

Адміністративна школа. Процесний підхід до управління організацією Файоля. Формування загальних цілей організації в працях Л.Урвіка та Дж. Муні. Організаційна теорія М. Вебера.

Школа людських стосунків. Психологія у виробничому управлінні Г. Мюнстерберг та хоторнська школа Дж. Мейо., Ф. Ротлісбергер. Групові принципи в управлінні М. Фолет. Теорія кооперативних систем Ч. Бернарда. Процесні теорії мотивації.

Школа управління або кількісна школа. Передумова виникнення біхевіоризму. Теорія поведінки людини К. Арджиріс. Теорія X і Y Д. МакГрегора. Теорія Z В. Оучі.

Тема 3. Теорії, на яких ґрунтуються корпоративні фінанси.

Класична теорія. Дескриптивний (описовий) підхід до систематизації способів та методів покриття потреби в капіталі. Типові критерії систематизації: правовий статус капіталодавця, походження капіталу, строковість та оподаткування; проектне фінансування та самоокупність проектів; фінансовий аналіз ґрунтується на показниках звітності та концентрується на аналізі фінансової стійкості, прибутковості та кредитоспроможності підприємств; методи фінансового планування.

Неокласична теорія. Досліджуються переважно фінансові інтереси та мотивації інвесторів та кредиторів. Побудована на гіпотезі досконалого ринку, який існує за виконання таких основних умов: нейтральний вплив оподаткування та інших обмежувальних чинників, зумовлених державним регулюванням економіки; на товарному ринку та ринку капіталів переважає досконала конкуренція; однаковий доступ всіх учасників ринку до інформації про економічні процеси, які відбуваються на ринку; діяльність всіх учасників ринку є раціональною і спрямована на максимізацію власної вигоди. Обґрутовуються способи оптимізації рішень щодо максимізації грошових потоків на користь капіталодавців: Концепція Марковіца; Концепція Міллера-Модільяні; САРМ; Біхевіористичні фінанси.

Неоінституційна теорія. Методи зменшення інформаційної асиметрії та нейтралізації конфліктів інтересів: Скрінінг (screening), фільтрація, метод самоселекції, Системи стимулювання, Адміністративні методи, Система спеціальних сигналів. Десять принципів створення вартості для власників за А. Раппапортом. Використання „сигналів” з ринку капіталів для прийняття фінансових рішень.

Тема 4. Формування капіталу корпорації та політика залучення коштів.

Основні принципи формування капіталу корпорації. Особливості формування капіталу корпорації, що створюється. Цінні папери акціонерного товариства. Акції та їх види. Облігації, як корпоративні цінні папери. Порівняльно-правова характеристика акцій та облігацій, як корпоративних цінних паперів. Основні фактори, що забезпечують привабливість корпоративних цінних паперів для інституціональних інвесторів.

Фактори, що впливають на розвиток ринку корпоративних цінних паперів. Етапи розвитку фондового ринку в контексті становлення управління корпоративними фінансами в Україні. Кредитні рейтинги. Кредитні рейтинги, що присвоюються незалежними агентствами Standart and Poor's, Moody's, IBCA, Fitch і ін.

Управління формуванням капіталу діючої корпорації. Залучення фінансових ресурсів через IPO (Initial Public Offering), FPO (Follow-on Public Offering) та SPO (Secondary Public Offering). Вплив SPO на капіталізацію компанії. Державне регулювання ринку цінних паперів.

Тема 5. Оцінка капіталу корпорації.

Оцінка вартості підприємства. В світовій практиці господарювання використовуються три підходи: дохідний (прибутковий), витратний (майновий), порівняльний (ринковий) та інтегрований. Методи дохідного підходу: прямої капіталізації, дисконтування грошових потоків, дисконтування дивідендів. Методи витратного підходу: балансової вартості, вартості заміщення, вартості чистих активів, ліквідаційної вартості, надприбутків. Методи порівняльного підходу: компаній-аналогів, операцій, галузевих коефіцієнтів, ринкової привабливості. Методи інтегрованого підходу, які поєднують переваги методів витратного та доходного підходів, а саме дозволяють безпосередньо оцінити вартість матеріальної складової вартості підприємства та частини нематеріальної. Модель оцінки вартості підприємства на основі EVA. Модель Едвардса-Белла-Ольсона.

Структура капіталу та теорема Міллера-Модільяні. Теорія характеризує причинно-наслідкові зв'язки між ринковою вартістю підприємства (його корпоративними правами), структурою та вартістю капіталу. Три головні тези теорії М-М: 1. Ринкова вартість підприємства за заданого рівня ризику не залежить від структури його капіталу і відповідає величині капіталізації очікуваного прибутку підприємства (перед сплатою відсотків за кредит). 2. Ставка витрат на власний капітал підприємства є лінійно зростаючою функцією до рівня заборгованості. 3. Внутрішня норма відсотка залежить виключно від операційних ризиків і відповідає ринковій ставці доходності для активів з відповідним класом ризику. Фактори, що впливають на структуру капіталу. Оптимізація фінансової структури капіталу. Політика підприємства щодо структури капіталу. Вплив структури капіталу на вартість підприємства.

Вартість капіталу. Фінансовий ризик. Вартість власного капіталу. Вартість акціонерного капіталу. Оцінка позик. Оцінка загальної вартості капіталу. Інфляція та ринкова вартість капіталу. Модель середньозваженої вартості капіталу (Weighted Average Cost of Capital = WACC) Моделі визначення вартості власного капіталу: Модель постійних дивідендів; Модель прогнозованого зростання дивідендів (модель Гордона); Модель оцінки капітальних активів (МОКА); Модель “дохідність облігації + премія за ризик”. Моделі визначення вартості позикового капіталу.

Тема 6. Теорія дивідендів та дивідендна політика корпорацій.

Дивіденд та дивідендна політика. Регулярні, додаткові, спеціальні, ліквідаційні дивіденди. Політика «нульового» дивіденду. Політика «100 %» дивіденду. Політика фіксованого дивіденду. Політика фіксованого дивіденду з преміальними виплатами. Політика виділення на дивіденди фіксованого відсотка з прибутку. Прогресивна дивідендна політика. Регресивна дивідендна політика. Політика негрошових виплат. Політика нагромаджених кумулятивних дивідендів.

Теорії дивідендної політики: напрям преференції інвестора (власника): - модель Міллера–Модільяні (Dividend Irrelevance Theory); - модель синиці в руках (Bird-in-the-Hand Theory); - модель податкових переваг (Tax Preference Theory); напрям корпоративного біхевіоризму: - сигнальна модель; - модель М. Дженсена; - модель Ла Порта. Критика теорії Міллера–Модільяні М. Гордоном, Е. Брігхемом, Дж. Лінтнером. Практичне застосування теорій дивідендної політики.

Методи нарахування грошових дивідендів: - залишковий метод дивідендних виплат (residual dividends); - метод стабільних дивідендів (regular dividends); - метод гнучкої дивідендної політики; - метод стійкого приросту дивідендів; - метод стабільних дивідендів та екстра виплат (regular dividends with extra); - метод компромісу (compromise dividend policy). Чинники дивідендної політики. Оцінка дивідендної політики. Оподаткування дивідендів.

Тема 7. Методичний інструментарій та практична реалізація системи фінансового контролінгу корпорації.

Сутність, необхідність та задачі фінансового контролінгу корпорації. Методи стратегічного фінансового контролінгу. Методи оперативного фінансового контролінгу. Забезпечення прибутковості і ліквідності корпорації шляхом виявлення причинно-наслідкових зв’язків при зіставленні виручки від реалізації та витрат. Проведення антикризової політики, недопущення виникнення банкрутства. Спрямованість на потенціал успіху. Керівництво при плануванні та розробленні бюджетів (поточне і оперативне планування). Визначення вузьких і пошук слабких місць для тактичного управління. Визначення всієї сукупності підконтрольних показників відповідно до

встановлених поточними цілями. Порівняння планових і фактичних показників підконтрольних результатів і витрат з метою виявлення причин і наслідків відхилень. Аналіз впливу відхилень на виконання поточних планів. Мотивація і створення систем інформації для прийняття поточних управлінських рішень. Відповіальність за стратегічне планування. Розроблення альтернативних стратегій. Визначення критеріїв зовнішніх і внутрішніх умов, які лежать в основі стратегічних планів. Визначення вузьких і пошук слабких місць. Визначення основних підконтрольних показників відповідно до встановлених стратегічних цілей. Порівняння планових і фактичних значень підконтрольних показників з метою виявлення причин, винуватців і наслідків даних відхилень. Аналіз впливу відхилень на виконання стратегічних планів. Методологічні підходи щодо впровадження стратегічного й оперативного фінансового контролінгу на підприємстві, їх інструментарій і методики. Складові елементи фінансового контролінгу, як системи управління корпорацією. Інструментарій стратегічного та оперативного контролінгу. Логістика, криза досвіду, аналіз конкуренції, порівняльний аналіз, портфельний аналіз, вартісний аналіз, аналіз потенціалу, аналіз “вузьких” місць, аналіз витрат, криза життєвого циклу товару, аналіз точки беззбитковості, аналіз сильних і слабких сторін діяльності, підприємства, опитування, аналіз ризиків, аналіз стратегічних розривів, аналіз чутливості, аналіз систем рішень, ABC - аналіз, аналіз обсягу замовлень, метод розрахунку маржинального прибутку, розрахунок ре-зультату на короткостроковий період, оптимізація розмірів замовлень, комісійна винагорода на базі сум покриття, аналіз знижок, функціонально-вартісний аналіз, факторний аналіз відхилень, бенчмаркінг, бюджетування та ін. Методологія багатофакторного дискримінантного аналізу. Основні методи оперативного фінансового контролінгу: система директ-костинг, ABC-аналіз, XYZ-аналіз, аналіз беззбитковості, функціонально-вартісний аналіз, оптимізація розмірів партій продукції, аналіз знижок тощо.

Структура навчальної дисципліни
«Корпоративні фінанси»

Назви тем	Кількість годин																	
	денна форма						заочна форма						вечірня форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		Л	П	л а б о р	і н д	сам раб		Л	П	л а б о р	і н д	Са м раб		Л	П	л а б о р	і н д	сам раб
Тема 1. Теоретичний підхід до формування корпоративних фінансів	20	2	2	-	-	16	20	1	2	-	-	16	20	2	2	-	-	16
Тема 2. Теорії організації та управління корпорацією	23	6	5	-	-	12	20	1	2	-	-	12	23	6	5	-	-	12
Тема 3. Теорії, на яких ґрунтуються корпоративні фінанси	23	6	5	-	-	12	20	1	2	-	-	12	23	6	5	-	-	12
Тема 4. Формування капіталу корпорації та політика залучення коштів	27	4	3	-	-	20	25	1	2	-	-	20	27	4	3	-	-	20
Тема 5. Оцінка капіталу корпорації	17	4	3	-	-	10	20	1	2	-	-	20	17	4	3	-	-	10
Тема 6. Теорія дивідендів та дивідендна політика корпорацій	20	4	6	-	-	10	20	1	1	-	-	10	20	4	6	-	-	10
Тема 7. Методичний інструментарій та практична реалізація системи фінансового контролінгу корпорації	20	4	6	-	-	10	25	2	1	-	-	10	20	4	6	-	-	10
Усього годин	150	30	30	-	-	90	150	8	12	-	-	130	150	30	30	-	-	90

4. Теми семінарських занять
(не передбачено навчальним планом)

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теоретичний підхід до формування корпоративних фінансів	2
2.	Теорії організації та управління корпорацією	5
3.	Теорії, на яких ґрунтуються корпоративні фінанси	5
4.	Формування капіталу корпорації та політика залучення коштів	3
5.	Оцінка капіталу корпорації	3
6.	Теорія дивідендів та дивідендна політика корпорацій	6
7.	Методичний інструментарій та практична реалізація системи фінансового контролінгу корпорації	6
Разом		30

6. Теми самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Георетичний підхід до формування корпоративних фінансів	16
2.	Георії організації та управління корпорацією	12
3.	Георії, на яких ґрунтуються корпоративні фінанси	12
4.	Формування капіталу корпорації та політика залучення коштів	20
5.	Оцінка капіталу корпорації	10
6.	Георія дивідендів та дивідендна політика корпорацій	10
7.	Методичний інструментарій та практична реалізація системи фінансового контролінгу корпорації	10
Разом		90

7. Теми лабораторних занять
(не передбачено навчальним планом)

8. Контрольні запитання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань здобувачів. Контрольні запитання

1. Економічна сутність поняття «корпоративні фінанси».
2. Роль акціонерних товариств в ринковій економіці України та на світовому рівні.
3. Міжнародні стандарти та моделі корпоративного управління.
4. Невизначеність та ризиковість кatalізатор розвитку трансакційних методів досліджень. Доведіть або спростуйте.
5. Технологія дослідження ринку, товару і споживача.
6. Процесний підхід до управління корпорацією.
7. Психологія у виробничому управлінні корпорацією.
8. Дескриптивний підхід до систематизації способів та методів покриття потреби в капіталі.
9. Основні положення концепції Марковіца.
10. Концепція Міллера-Модільяні.
11. Біхевіористичні фінанси як течія неокласичної теорії.
12. Теорія асиметричної інформації.
13. Теорія агентських відносин.
14. Теорія принципал-агент відносин.
15. Порівняльно-правова характеристика акцій та облігацій, як корпоративних цінних паперів.
16. Особливості формування капіталу корпорації, що створюється.
17. Управління формуванням капіталу діючої корпорації.
18. Залучення фінансових ресурсів через IPO, FPO та SPO.
19. Вплив SPO на капіталізацію компанії.
20. Суть та місце фінансової безпеки в системі економічної безпеки.
21. Механізм забезпечення фінансової безпеки корпорації.
22. Системи і методи планування фінансової безпеки корпорації.
23. Доходний підхід до оцінки вартості корпорації.
24. Витратний підхід до оцінки вартості корпорації.
25. Модель оцінки вартості підприємства на основі EVA.
26. Модель середньозваженої вартості капіталу WACC.
27. Модель Гордона.
28. Модель оцінки капітальних активів.
29. Політика «нульового» дивіденду.
30. Політика фіксованого дивіденду з преміальними виплатами.
31. Модель дивідендої політики синиці в руках (Bird-in-the-Hand Theory).

32. Оцінка дивідендної політики.
33. Система раннього попередження та реагування як метод стратегічного контролінгу.
34. Портфельний аналіз.
35. АВС аналіз в системі фінансового контролінгу корпорації.
36. Статистичні методи аналізу в системі оперативного фінансового контролінгу.

Тести для визначення рівня засвоєння знань здобувачами

1. Основна увага у принципах ЄБРР привернута до відносин «зацікавлених сторін» та створення балансу їх інтересів у діяльності акціонерного товариства. Головними вважаються відносини:

- а) конкурентами;
- б) акціонерами;
- в) постачальниками;
- г) покупцями;
- д) громадськістю;
- е) державною та місцевою владою;
- ж) співробітниками;
- д) клієнтами.

2. Стартовий капітал з виділенням часток, рівної номінальної вартості притаманний такій організаційно - правовій формі:

- а) акціонерне товариство;
- б) товариство з обмеженою відповідальністю;
- в) повне товариство;
- г) командитне товариство;
- д) товариство з додатковою відповідальністю.

3. Велика роль фіктивного капіталу - якість притаманна такій моделі корпоративного управління:

- а) китайський;
- б) англо-американський;
- в) німецький;
- г) східноазійський;
- д) японський;
- е) південноамериканський.

4. Функція, відповідно до котрої в разі прийняття фінансових рішень варто враховувати преференції капіталодавців щодо періоду вкладень, рівня ризиковості та майнового стану:

- а) системотворча;
- б) описова;
- в) діагностична;
- г) трансформації;
- д) інструментальна;
- е) експертна;
- ж) практично-прикладна;
- з) прогностична;
- и) комунікативна.

5. Переваги та недоліки корпоративної форми господарювання вкажіть вірні відповідності.

А. переваги	1.корпоративні підприємства здатні залучати значний додатковий капітал і розширювати масштаби своєї діяльності 2.корпоративні підприємства є предметом державного регулювання, адже підпадають під дію багатьох законодавчих норм 3.існування так званого франшизного податку в окремих країнах, зокрема в США, який сплачується за право ведення діяльності під корпоративним брендом
Б. недоліки	4.відособлення функцій управління та функції власності обумовлює високу фінансову стійкість корпоративних підприємств 5.внесення змін до установчих документів корпоративного підприємства ускладнене через формалізацію 6.високий юридичний захист інтересів, адже і акціонери, і власне корпорація мають право відстоювати свої інтереси у суді

6. Неокласична економічна теорія базується на дослідженнях:

- а) сумарних економічних величин;
- б) середніх економічних величин;
- в) граничних економічних величин;
- г) правильної відповіді немає.

7. Назвіть теорії, що відносяться до концепцій поведінкового менеджменту:

- а) школа людських відносин Е. Мейо;
- б) теорія «ідеальної бюрократії» М. Вебера;
- в) класична школа А. Файоля;
- г) школа поведінкових наук;
- д) школа наукового керування Ф. Тейлора.

8. Назвіть ключові ідеї наукового управління Ф. Тейлора:

- а) керування здійснюється на основі абстрактних правил;
- б) правила й регулятори діяльності кожної посади;
- в) ієрархія визначає взаємини між посадами;
- г) ідеальний службовець діє без усяких емоцій;
- д) акцент на завданнях навчання, відбору й тренування працівників.

9. Назвіть принципи класичної школи А. Файоля:

- а) вимір праці - вимір праці робочим часом;
- б) влада й відповідальність;
- в) єдність керівництва;
- г) бюрократична система ієрархічна;
- д) праця як індивідуальна діяльність.

10. Фінансова безпека підприємства - це:

- а) стан підприємства, який характеризується фінансовою стабільністю і стійкістю, забезпеченістю фінансовими ресурсами, збалансованістю фінансових потоків та розрахункових відносин, ефективністю фінансово-економічної діяльності, рівнем контролю за внутрішніми і зовнішніми ризиками;
- б) рівень забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами, достатніми для виконання існуючих зобов'язань;
- в) здатність фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію фінансових інтересів;
- г) ступінь захищеності фінансових прав власників.

11. Головною загрозою фінансової безпеці підприємства є:

- а) фінансова криза підприємства;
- б) фінансова нестабільність підприємства;
- в) нестача фінансових ресурсів;
- г) дефіцит оборотного капіталу.

12. Причинами порушення фінансової рівноваги на підприємстві є:

- а) зниження рівня платоспроможності і кредитоспроможності;
- б) високий рівень витрат зумовлених дорогоцінними технологіями;
- в) диспропорції у процесі розвитку виробництва, що виникають у матеріальному, фінансово-економічному планах, під час зовнішніх конфліктів підприємства пов'язаних з виробничим процесом;
- г) вірна відповідь а) та б).

13. До критеріїв, які відображають рівень фінансової безпеки підприємства у межах складової «фінансова незалежність» належать:

- а) ліквідність та платоспроможність;
- б) інвестиційна та інноваційна активність;
- в) ресурсо озброєність виробництва;
- г) конкурентоспроможність продукції підприємства.

14. До критеріїв, які відображають рівень фінансової безпеки підприємства в межах складової «ефективність функціонування» належать:

- а) ліквідність та платоспроможність;
- б) інвестиційна та інноваційна активність;
- в) витрато місткість виробництва;
- г) ресурсний, науковий і виробничо-технічний потенціал.

15. До критеріїв, які відображають рівень фінансової безпеки підприємства в межах складової «здатність до розвитку» належать:

- а) ліквідність та платоспроможність;
- б) інвестиційна та інноваційна активність;
- в) витрато місткість виробництва;
- г) ресурсний, науковий і виробничо-технічний потенціал;
- д) стабільність законодавства у сфері підприємництва, відсутність дискримінаційних дій з боку адміністративних органів, розвинена інфраструктура безпеки підприємництва.

16. Показниками-індикаторами рівня фінансової незалежності підприємства є:

- а) відношення дебіторської заборгованості до кредиторської;
- б) фондівіддача основних засобів;
- в) коефіцієнт зносу матеріально – технічної бази;
- г) операційні витрати на одну гривню реалізованої продукції.

17. Показниками-індикаторами ефективності функціонування підприємства є:

- а) відношення дебіторської заборгованості до кредиторської;
- б) фондівіддача основних засобів;
- в) коефіцієнт оборотності активів;
- г) вірна відповідь б) та в).

19. Найбільш відомою серед кількісних моделей прогнозування банкрутства підприємства є п'ятирічна модель:

- а) Альтмана;
- б) Аргенті;
- в) Бівера;
- г) Фултона.

20. Вписати правильну відповідь. Сукупність наявних та потенційно можливих явищ і чинників, що створюють небезпеку для реалізації інтересів підприємства у економічній сфері..... (загрози економічній безпеці підприємства).

(У бланку відповідей зазначити вірну відповідь)

21. Комплексний фундаментальний аналіз проводиться на таких рівнях:

- а) на зовнішньому;
- б) на внутрішньому;
- в) на регіональному;
- г) на зовнішньому і внутрішньому;
- д) немає правильної відповіді.

22. Розрізняють два способи проведення оцінки майна:

- а) масовий і аналітичний;
- б) масовий і експертний;
- в) експертний і статистичний;
- г) аналітичний і статистичний;
- д) немає правильної відповіді.

23. На сьогоднішній день можна виділити три групи основних методів оцінки вартості корпорації:

- а) балансові методи, статистичні методи, регресійні методи;
- б) балансові методи, методи, що використовують аналіз доходів і грошових потоків, методи, засновані на порівнянні ринкової інформації;
- в) регресійні, статистичні, інформаційні методи;
- г) методи, що використовують аналіз доходів і грошових потоків, статистичні методи, методи, засновані на порівнянні ринкової інформації;
- д) немає правильної відповіді.

24. При оцінці вартості корпорації і його елементів використовуються наступні підходи:

- а) витратний, порівняння продажів (аналоговий), прибутковий;
- б) аналітичний, методичний, прибутковий;
- в) методичний, прибутковий, витратний;
- г) макроекономічний, мікроекономічний, мезоекономічний;
- д) немає правильної відповіді.

25. В теорії структури капіталу виокремлюють такі теоретичні концепції:

- а) традиційна концепція, концепція індиферентності, компромісна концепція, концепція протиріччя інтересів;
- б) традиційна концепція та концепція індиферентності;
- в) компромісна концепція та концепція протиріччя інтересів;
- г) традиційна концепція та концепція протиріччя інтересів;
- д) немає правильної відповіді.

26. Вставте пропущене слово. Під гудвілом слід розуміти ділову репутацію підприємства, його ..... актив, вартість якого створюється завдяки управлінському мистецтву, позиціям на ринку та успішному впровадженню нових технологій.

(У бланку відповідей зазначити вірну відповідь)

27. Товариство може сплачувати дивіденди:

- а) грошовими коштами;
- б) грошовими коштами та цінними паперами;
- в) облігаціями;
- г) в будь-якій формі.

28. Спеціальні дивіденди – це дивіденди, які:

- а) пов'язані з певними подіями, що відбулися у фінансовій діяльності;
- б) підприємство виплачує нерегулярно, за певних обставин;
- в) пов'язані з реалізацією частини майна корпорації;
- г) виплачуються наприкінці кожного кварталу.

29. Яка дивідендна політика полягає у виділенні однієї і тієї самої абсолютної величини дивідендів із розрахунку на одну акцію:

- а) нульового дивіденду;
- б) фіксованого дивіденду;
- в) фіксованого дивіденду з преміальними виплатами;
- г) 100% дивіденду.

30. Згідно з якою теорією дивідендної політики грошові виплати визначаються рівнем залежності менеджменту від власників корпоративних прав:

- а) податкових переваг;
- б) синиці в руках;
- в) Ла Порта;
- г) агентських витрат.

31. Відношення чистого прибутку до кількості звичайних акцій в обігу є коефіцієнтом:

- а) дивідендних виплат на 1 звичайну акцію;
- б) чистого прибутку на 1 звичайну акцію;
- в) кратності покриття дивідендів прибутком;
- г) дивідендних виплат.

32. Метод гнучкої дивідендної політики прив'язує розмір грошових дивідендних виплат до абсолютної величини фінансових результатів підприємства у звітному фінансовому періоді, за який виплачуються дивіденди, шляхом затвердження незмінного коефіцієнта дивідендних виплат.

- а) так;
- б) ні.

33. В Україні виплата дивідендів здійснюється лише з нерозподіленого прибутку в обсязі, встановленому рішенням загальних зборів акціонерного товариства.

- а) так;
- б) ні.

34. Оперативний фінансовий контролінг включає:

- а) бюджетний контролінг;
- б) систему раннього попередження та регулювання;
- в) довгострокове регулювання;
- г) складання бюджету реалізації;
- д) визначення основних немонетарних фінансових цілей.

35. Система раннього попередження та реагування включає:

- а) визначення індикаторів раннього попередження;
- б) розрахунок граничних значень індикаторів і безпечних інтервалів їх зміни;
- в) бенчмаркінг;
- г) бюджетний контроль;
- д) бюджетування.

36. Основні функції контролінгу – це:

- а) залучення капіталу;
- б) інформаційне забезпечення та планування;
- в) контроль та координація;
- г) управління кредиторською та дебіторською заборгованістю;
- д) управління грошовими потоками.

37. Дискріміантний аналіз:

- а) може бути однофакторним і багатофакторним;
- б) є методом прогнозування фінансових результатів;
- в) використовується у процесі прогнозування банкрутства;
- г) використовується при розрахунку точки беззбитковості;
- д) є складовою ABC – аналізу.

38. Перманентний, безперервний процес порівняння товарів (робіт, послуг), виробничих процесів, методів та інших параметрів досліджуваного підприємства (структурного підрозділу) з аналогічними об'єктами інших підприємств чи структурних підрозділів – це.....

(У бланку відповідей зазначити вірну відповідь)

39. ABC-аналіз застосовують при вирішенні таких основних завдань:

- а) оптимізація товарно-матеріальних запасів;
- б) розрахунок суми покриття;
- в) прогнозування банкрутства;
- г) виявлення резервів зниження затрат сировини, матеріалів;
- д) забезпечення координації системи бюджетів на підприємстві.

9. Методи навчання

При викладанні дисципліни «Корпоративні фінанси» передбачається застосування таких методів навчання як:

1. Репродуктивний.
2. Проблемного навчання.
3. Евристичний (частково-пошуковий).
4. Дослідницький.
5. Пояснювально-ілюстративний метод.

10. Форми контролю

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Національному університеті біоресурсів і природокористування України» (Затверджено Вченою радою НУБіП України 24.05.2017 р. протокол № 11) із внесеними змінами Вченою радою НУБіП України 29.05.2020 р. протокол № 10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Семестровий екзамен - це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік - це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семestr.

Диференційований залік - це форма контролю, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння аспірантом програми навчальної дисципліни, педагогічної практики.

Аспіранти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України» (Затверджено Вчену радою НУБіП України 24.05.2017 р. протокол № 11) із внесеними змінами Вчену радою НУБіП України 29.05.2020 р. протокол № 10, видами контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Рейтинг студента, Бали	Оцінка національна за результати складання	
	Екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	
		Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$

11. Навчально-методичне забезпечення

Електронний навчальний курс «Корпоративні фінанси»
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4593>

- Лемішко О.О., Біляк Ю.В. Методичні вказівки для практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Корпоративні фінанси» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». К.: НУБіП України. 2021. 96 с.
- Біляк Ю.В., Лемішко О.О. Конспект лекцій з дисципліни «Корпоративні фінанси» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня за спеціальністю

072 «Фінанси, банківська справа та страхування». К.: НУБіП України. 2021. 180 с.

12. Рекомендовані джерела інформації

1. Abuselidze, G., Bilyak, Y., Mračkovskaya, N.K.. Methodological and practical issues of the organization of the personnel of the enterprise and the implementation of changes to its structure. *Estudios de Economia Aplicada*, 2021, 39(8) <Https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?Codigo=8102658> (Scopus)
2. N. Karachyna, Yulia Bilyak, phd; M. Samofalova, N Drahnieva. The variability and consistency of patterns of economic behavior of enterprises in the digital space. *International Journal of Advanced Science and Technology*, 2020, 29(6 Special Issue), c. 1057-1065 <Http://sersc.org/journals/index.php/IJAST/article/view/9174> (Scopus)
3. Давиденко Н.М., Буряк А.В. Корпоративне управління. Навчальний посібник. К.: ЦП «Компринт», 2014. 346 с.
4. Давиденко Н.М. Корпоративне управління в акціонерних товариствах. Монографія. К.: Тов «Пан Tot», 2011. 356 с.
5. Lemishko O. O. Philosophical methodology in research of capital reproduction financial policy. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 2 (14). Ч. 2. С. 121-128. D (Web of Science) Lemishko O. Modelling of endogenous factors impacting the efficiency of the aggregate capital in Ukraine's agriculture. *Economic Annals-XXI*. 2018. Vol. 170, Issue 3-4. P.10 - 14. D(Scopus)
6. Lemishko, O., & Shevchenko, N. (2021). Lending in the agricultural sector of Ukraine: challenges and solutions. *Economic Annals-XXI*, 192(7-8(2)), 74-87. (Scopus)
7. Kosova Tetiana, Lemishko Olena, Yaroshevska Oksana. *DIALECTICS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN FISCAL AND BUDGETARY SECURITY OF THE NATIONAL AND REGIONAL ECONOMY* (section 1). National and world financial and economic systems in the conditions of modern challenges: N. Davydenko, T. Kosova, O. Lemishko, Yu. Nehoda, T. Oliynyk and others: [Ed. by Doctor of Economic Sciences, Prof. Davydenko N.]. Collective monograph Verlag. SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2022, 358p., p. 10 - 16.5.
8. Онищенко В.О., Бережна А.Ю., Птащенко Л.О., Чичкало-Кондрацька І. Б. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні): підручник. К.: ЦУЛ, 2019. 600 с.
9. Watson D. *Corporate finance: principles and practice* / D. Watson, A. Head. 5th ed. Harlow, England; New York: Financial Times/Prentice Hall, 2010. 473 р.
10. Зимовець В. В., Терещенко О.О. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки. *Фінанси України*. 2015. №9. С. 78-95.
11. Принципи корпоративного управління ОЕСР (OECD Principles of Corporate Governance) URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36989>.
12. Форліта Х. Формування ефективної дивідендної політики підприємства. URL: <http://libfor.com/>
13. Якимова А. М. Дистанційний курс. Корпоративні фінанси. URL: <http://lider.diit.edu.ua/course/view.php?id=1118>
14. Електронна бібліотека НУБіП України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/17325>

15. Офіційний портал Верховної ради України URL:
<https://www.rada.gov.ua/news/zp>
16. Офіційний сайт Державної податкової служби України URL:
<https://tax.gov.ua/>
17. Офіційний сайт Державної Митної служби України URL:
<https://customs.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL:
URL:<https://www.mof.gov.ua/uk>
19. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL:
<http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>
20. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL:
<https://www.nssmc.gov.ua>
21. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL:
www.nbuv.gov.ua
22. Офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу. URL:
[http://www.uaib.com.ua.](http://www.uaib.com.ua)
23. Система розкриття інформації на фондовому ринку України URL:
[www.smida.gov.ua.](http://www.smida.gov.ua)
24. Принципи корпоративного управління ОЕСР (OECD Principles of Corporate Governance) URL: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=36989>